STUDIA UNIVERSITATIS MOLDAVIAE
Revista științifică a Universtității de Stat din Moldova, 2024, nr. 3(173)

CZU: 343.51/.52:343.211 **https://doi.org/10.59295/sum3(173)2024_12**

CERCETĂRILE DOCTRINARE CU PRIVIRE LA RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU FABRICAREA SAU PUNEREA ÎN CIRCULAŢIE A SEMNELOR BĂNEŞTI FALSE SAU A TITLURILOR DE VALOARE FALSE

Carmen ROȘCA,
Universitatea de Stat din Moldova

Ideile și concepțiile științifice de o valoare netăgăduită privind infracţiunile, ce sunt prevăzute la art. 236 din Codul penal al Republicii Moldova, au fost valorificate de către: V. Berliba; S. Brînza; R. Cojocaru; L. Gîrla; C. Gurschi; V. Stati; Iu. Tabarcea (Republica Moldova); F. Duvac; N. Neagu; I. M. Rusu (România); V. Ivașcenko; I. M. Mihailov; I. V. Sângaivska (Ucraina); I. E. Maksimova (Rusia). Acești doctrinari își îndreaptă privirea cu preponderență asupra problemelor de natură juridico-penală ale fabricării sau punerii în circulaţie a semnelor băneşti false sau a titlurilor de valoare false, care nu pot fi ignorate în procesul perceperii naturii juridice a răspunderii penale pentru fabricarea sau punerea în circulaţie a semnelor băneşti false sau a titlurilor de valoare false.

Cuvinte-cheie: *răspunderea penală, fabricare, punere în circulaţie, contrafacere, alterare, semne băneşti false, titluri de valoare false.*

DOCTRINAL RESEARCH REGARDING CRIMINAL LIABILITY FOR THE PRODUCTION OR PUTTING INTO CIRCULATION OF COUNTERFEIT MONEY SIGNS OR COUNTERFEIT SECURITIES

Scientific ideas and conceptions of undeniable value regarding offenses, which are provided by the art. 236 of the Criminal Code of the Republic of Moldova, were developed by: V. Berliba; S. Brinza; R. Cojocaru; L. Girla; C. Gurschi; V. Stati; Yu. Tabarcea (Republic of Moldova); F. Duvac; N. Neagu; I. M. Rusu (Romania); V. Ivashchenko; I. M. Mihailov; I. V. Syngaivska (Ukraine); I. E. Maksimova (Russia). These doctrinaires mainly focus on the penal issues of production or putting into circulation of counterfeit money signs or counterfeit securities, which cannot be ignored in the process of perceiving the juridical nature of criminal liability for production or putting into circulation of counterfeit money signs or counterfeit securities.

Keywords: *criminal liability, production, putting into circulation, counterfeit, alteration, counterfeit money signs, counterfeit securities.*

Introducere

Nu este posibilă perceperea în deplinătate a naturii juridice a răspunderii penale pentru fabricarea sau punerea în circulaţie a semnelor băneşti false sau a titlurilor de valoare false, fără a cunoaște opiniile exprimate în doctrina penală cu privire la infracțiunile reunite sub această denumire marginală. Soluția conturată este inerentă pentru a cunoaște principalele tendințe, controverse și chiar paradoxuri ce caracterizează cercetarea științifică a răspunderii pentru infracțiunile prevăzute la art. 236 CP RM.

Rezultate obținute și discuții

Analiza noastră o vom deschide cu materialele științifice privind răspunderea penală pentru fabricarea sau punerea în circulaţie a semnelor băneşti false sau a titlurilor de valoare false, care au fost publicate în Republica Moldova.

În 2003 a apărut o lucrare în care unul dintre coautori – *C. Gurschi* – comentează art. 236 CP RM [1].

Înainte de a trece la analiza elementelor constitutive ale infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM, C. Gurschi scoate în evidență deosebirile dintre dispoziția art. 236 CP RM și dispoziția din legea penală anterioară. Acest doctrinar începe examinarea elementelor constitutive ale infracțiunilor, prevăzute la art. 236

CP RM, nu cu obiectul lor juridic, dar cu obiectul lor material. În acest scop, sunt definite noțiunile de bilete de bancă (bancnote) și de hârtii și alte titluri de valoare, făcându-se referire la actele normative de rigoare. De reținut că, în cadrul expunerii sale, C. Gurschi nu stabilește prezența produsului infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM.

În continuare sunt analizate noțiunile ce caracterizează latura obiectivă a infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM. Remarcăm faptul că, examinând prima dintre aceste noțiuni, C. Gurschi folosește sintagma „fabricare falsă” [1, p. 496]. În același context este examinată deosebirea dintre escrocherie și fabricarea sau punerea în circulaţie a semnelor băneşti false sau a titlurilor de valoare false. După ce identifică momentul de consumare a infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM, autorul nu uită să-și exprime poziția privind pregătirea și tentativa la aceste infracțiuni. Totodată, C. Gurschi explică de ce nu poate fi admisă aplicarea art. 190 CP RM în situația punerii în circulație a semnelor băneşti false sau a titlurilor de valoare false.

Analiza se încheie cu examinarea subiectului, a laturii subiective și a circumstanțelor agravante ale infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM.

În 2005 a fost scoasă la lumină o lucrare care îi are printre coautori pe V. Berliba [2]. Acestui doctrinar îi aparține comentariul la art. 236 CP RM.

Ca și C. Gurschi, V. Berliba face în debut o comparație dintre art. 236 CP RM și norma corespondentă din Codul penal al Republicii Moldova din 1961. Caracterizarea obiectului material al infracțiunilor, prevăzute la art. 236 CP RM, se face cu referire la dispozițiile corespunzătoare din Codul civil. Sunt analizate modalitățile normative ale acțiunii prejudiciabile prevăzute la art. 236 CP RM (și anume: fabricarea și punerea în circulație), precum și modalitățile faptice ale fabricării (și anume: contrafacerea și alterarea). Excelează în detalii examinarea etapelor de pregătire și de tentativă la infracțiunile prevăzute la art. 236 CP RM. V. Berliba trasează cu precizie linia de delimitare dintre aceste două etape ale activității infracționale. Autorul reliefează cazul în care punerea în circulaţie a semnelor băneşti false sau a titlurilor de valoare false exclude calificarea suplimentară în baza art. 190 CP RM. Analiza se încheie cu investigarea elementelor constitutive subiective și a circumstanțelor agravante ale infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM.

În același an 2005 a apărut o lucrare în care V. Stati efectuează analiza infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM [3].

Autorul consideră că aceste infracțiuni se încadrează în tipul de „infracţiuni săvârşite în sfera financiar-creditară (art. 236-240, 244, 245, 250 CP RM)” [3, p. 416]. La fel ca V. Berliba, V. Stati examinează obiectul juridic și obiectul material al infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM. Însă, spre deosebire de V. Berliba, V. Stati menționează produsul acestor infracțiuni: „Banii sau titlurile de valoare contrafăcute constituie obiectul produs prin infracţiune, sau, pe scurt – produsul infracţiunii” [3, p. 416-417]; „Produsul infracţiunii este format din banii sau titlurile de valoare alterate” [3, p. 417].

În contextul analizei obiectului material / produsului infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM, nu sunt neglijate ipoteza de bani sau titluri de valoare care au fost retrase din circulație, precum și ipoteza de monede comemorative sau jubiliare. Se subliniază că, în cazul infracțiunilor examinate, „se au în vedere titlurile de valoare (valorile mobiliare) materializate (nu și cele aflate pe conturi)” [3, p. 418].

În ceea ce privește analiza celorlalte semne constitutive ale infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM, aceasta nu se deosebește decât prin anumite nuanțe și accente de analiza similară pe care C. Gurschi și V. Berliba au efectuat-o în lucrările la care ne-am referit anterior.

Patru ani mai târziu, în 2009, a văzut lumina tiparului o lucrare în care doi dintre coautorii acesteia – V. Berliba și R. Cojocaru – propun propria lor viziune asupra elementelor constitutive și circumstanțelor agravante ale infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM [4].

Mai întâi este determinat obiectul juridic special al acestor infracțiuni: „relaţiile sociale a căror existenţă şi desfăşurare normală sunt condiţionate de protejarea sistemului financiar-bancar al statului, precum şi cele legate de încrederea publică (fides publica) pe care oamenii trebuie să o aibă faţă de bani şi valorile mobiliare” [4, p. 490-491]. De menționat că, în lucrarea din 2005 care îi are printre coautori pe V. Berliba, pe care am examinat-o anterior, nu este analizat obiectul juridic special al infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM.

În legătură cu aceste infracțiuni, V. Berliba și R. Cojocaru afirmă întemeiat: „Nu pot forma obiect material [...] banii retraşi din circulaţie sau care urmează a fi introduşi în circulaţie” [4, p. 491]. În continuare

sunt definite noțiunile de valoare mobiliară materializată și de valoare mobiliară nematerializată. Totuși, V. Berliba și R. Cojocaru evită să se pronunțe asupra posibilității sau imposibilității de evoluare a valorii mobiliare nematerializate în calitate de obiect imaterial al infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM. De asemenea, cei doi autori nu folosesc noțiunea de produs al infracțiunii.

Cât privește analiza celorlalte semne constitutive ale infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM, aceasta nu se deosebește principial de analiza similară pe care V. Berliba a realizat-o în lucrarea din 2005, pe care am examinat-o anterior. Excepție constituie examinarea unor spețe din practica judiciară, care se regăsește în lucrarea din 2009.

În 2010 a apărut o lucrare în care L. Gîrla și Iu. Tabarcea analizează, între altele, infracțiunile prevăzute la art. 236 CP RM [5].

La fel ca V. Stati, acești doi autori sunt de părerea că infracțiunile, prevăzute la art. 236 CP RM, se raportează la tipul de „infracţiuni săvârșite în sfera financiar-creditară" [5, p. 574]. Obiectul juridic generic al acestor infracțiuni este descris în următorul mod: „ansamblul de relaţii sociale protejate de stat, care se desfăşoară în sfera activităţii economice în cadrul unei societăți orientate spre dezvoltarea economiei de piaţă" [5, p. 571]. În ceea ce privește obiectul juridic special al infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM, L. Gîrla și Iu. Tabarcea consideră că acesta este constituit din „relațiile sociale cu privire la autenticitatea banilor și a titlurilor de valoare" [5, p. 575]. La fel ca V. Stati, acești doi autori scot în evidență nu doar obiectul material al infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM, dar și produsul lor.

Examinarea celorlalte semne constitutive ale infracțiunilor respective se axează pe: elucidarea caracteristicilor celor două modalități normative ale faptei prejudiciabile prevăzute la art. 236 CP RM; stabilirea momentului de consumare a acestor infracțiuni; determinarea formei de vinovăție (și anume – intenție) și a tipului de intenție (și anume – intenție directă) în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM; relevarea subiectului acestor infracțiuni, etc.

În 2014 a fost tipărită o lucrare consacrată infracțiunilor economice în care V. Stati acordă atenție, între altele, infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM [6].

În această lucrare se argumentează pentru prima dată de ce „la lit. c) alin. (2) art. 236 CP RM este consemnată nu o circumstanţă agravantă a infracţiunii specificate la alin. (1) art. 236 CP RM" [6, p. 22]. În continuare este propusă o viziune extrem de laborioasă asupra caracteristicilor infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM. Se evidențiază examinarea obiectului material / produsului acestor infracțiuni. Este stabilită deosebirea dintre infracțiunile, prevăzute la art. 236 CP RM, și fapta prevăzută la art. 289[1] din Codul contravenţional. De asemenea, se pune accentul pe: delimitarea infracțiunii unice prelungite, prevăzute la art. 236 CP RM, de concursul de infracțiuni prevăzute de acest articol; pregătirea și complicitatea la infracțiunile prevăzute la art. 236 CP RM, etc. Toate acestea sunt ilustrate prin exemple relevante din practica judiciară.

S. Brînza și V. Stati sunt autorii unei lucrări importante care a apărut în 2015 [7].

În această lucrare este dezvoltat, între altele, firul logic al analizei infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM, conceput în lucrările din 2005 și 2014, examinate anterior, la care V. Stati a contribuit în calitate de autor sau coautor.

Pentru prima dată, infracțiunile prevăzute la art. 236 CP RM, sunt raportate (împreună cu infracțiunile prevăzute la art. 237 CP RM) la subgrupul de „infracțiuni legate de circulația semnelor bănești, titlurilor de valoare, cardurilor sau altor instrumente de plată false" [7, p. 17]. Această reclasificare a infracțiunilor economice permite o mai riguroasă percepere a locului infracțiunilor, prevăzute la art. 236 CP RM, în cadrul grupului de infracțiuni economice. De asemenea, este actualizată informația cu privire la obiectul material / produsul infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM, nefiind lipsă multiplele referi la legi și acte ale BNM care reglementează circulația semnelor bănești și a titlurilor de valoare. Este augmentată analiza celorlalte semne constitutive ale infracțiunilor respective, ceea ce facilitează considerabil efortul de interpretare a art. 236 CP RM și de calificare a faptelor în baza acestui articol în corespundere cu principiul legalității.

Cât privește materialele științifice privind răspunderea penală pentru fabricarea sau punerea în circulaţie a semnelor băneşti false sau a titlurilor de valoare false, care au fost publicate în alte state, începem analiza noastră cu autoreferatul tezei de doctor pe care I. E. Maksimova (care este din Federația Rusă) a susținut-o în 2005 [8].

În opinia autoarei, fabricarea sau punerea în circulaţie a semnelor băneşti false sau a titlurilor de valoare false aduce atingere securității economice și securității naționale, prezentând o amenințare reală de destabilizare a sferelor politice, socio-economice, morale și psihologice ale societății. Se arată că răspunderea pentru fabricarea sau punerea în circulaţie a semnelor băneşti false sau a titlurilor de valoare false trebuie diferențiată în funcție de: mărimea loturilor de falsuri; metoda de fabricare a falsurilor; rolul și gradul de participare la comiterea infracțiuni a reprezentanților organelor de stat, etc. I.E. Maksimova propune completarea art. 186 din Codul penal al Federației Ruse [9] (în care este incriminată fabricarea sau punerea în circulaţie a semnelor băneşti false sau a titlurilor de valoare false) cu următoarele circumstanțe agravante: săvârșirea infracțiunii cu utilizarea unor echipamente profesionale (de exemplu, echipamente moderne de imprimare); săvârșirea infracțiunii de către un grup de persoane în urma înțelegerii prealabile; săvârșirea infracțiunii pentru a sprijini activitățile teroriste sau activitățile unor grupuri armate ilegale.

În 2007, autorul ucrainean V. Ivașcenko a publicat un articol științific în care supune examinării problemele de rezonanță internațională și națională legate de răspunderea penală pentru fabricarea sau punerea în circulaţie a semnelor băneşti false [10].

După părerea doctrinarului, această infracțiune a apărut chiar înainte de apariția semnelor bănești, atunci când rolul acestora era îndeplinit de bucățile de aur și de argint. După aceasta este prezentată evoluția fabricării sau punerii în circulaţie a semnelor băneşti false în societățile antice ale Egiptului, Greciei, Romei și Indiei. La început, fabricarea sau punerea în circulaţie a semnelor băneşti false era privită ca o infracțiune contra intereselor particularilor. Ulterior, aceasta a fost catalogată ca infracțiune contra statului. Întrucât tot mai multe state au fost alertate în legătură cu pericol social în creștere al fabricării sau punerii în circulaţie a semnelor băneşti false, la 20.04.1929 la Geneva (Elveția) a fost încheiată Convenția internațională privind stoparea falsificării de monedă [11] (în continuare – Convenția de la Geneva). În continuare, V. Ivașcenko trece în revistă cele mai importante prevederi ale acestei convenții. De asemenea, este analizată experiența Ucrainei în prevenirea și combaterea fabricării sau punerii în circulaţie a semnelor băneşti false. Analiza continuă cu examinarea infracțiunii prevăzute la art. 199 din Codul penal al Ucrainei [12] (care se aseamănă, sub anumite aspecte, cu art. 236 CP RM). În opinia lui V. Ivașcenko, este necesară adoptarea unui act internațional care ar ocupa locul Convenției de la Geneva și care ar corespunde necesităților actuale de prevenire și combatere a fabricării sau punerii în circulaţie a semnelor băneşti false.

O autoare din Ucraina, I.V. Sângaivska, a susținut teza de doctor în 2008 [13]. Obiectul analizei noastre îl constituie autoreferatul acestei teze.

Din perspectiva analizei infracțiunii prevăzute la art. 199 din Codul penal al Ucrainei, se argumentează că modalitatea normativă de fabricare de bani falși, de titluri de valoare de stat false sau de bilete de loterie de stat false este mai periculoasă din punct de vedere social decât modalitățile normative de păstrare, procurare, transportare, expediere sau trecere peste frontiera de stat a Ucrainei de bani falși, de titluri de valoare de stat false sau de bilete de loterie de stat false, ori de punere în circulație a acestora. De asemenea, I.V. Sângaivska propune ca circumstanța agravantă de săvârșire a infracțiunii în mod repetat să fie înlocuită prin circumstanța agravantă de săvârșire a infracțiunii de către o persoană judecată anterior pentru infracțiunea prevăzută la art. 199 din Codul penal al Ucrainei. O altă recomandare a autoarei este ca fabricarea de semne bănești false și punerea în circulație de semne bănești false să fie incriminate în articole diferite ale legii penale. În același studiu este realizată: analiza istorică a normelor penale care reprezintă prototipurile art. 199 din Codul penal al Ucrainei; investigarea normelor de drept penal din legislația ucraineană și din legislația altor state care prevăd răspunderea pentru fabricarea, păstrarea, procurarea, transportarea, expedierea sau trecerea peste frontiera de stat a Ucrainei de bani falși, de titluri de valoare de stat false sau de bilete de loterie de stat false în scopul punerii în circulație a acestora, ori punerea în circulație a unor asemenea falsuri, etc.

Urmează lucrarea autorului român N. Neagu, care a fost publicată în 2012 [14].

În cadrul acestei lucrări este efectuată analiza comparativă a art. 282 din Codul penal al României din 1968 (care a prevăzut răspunderea „pentru falsificarea de monede sau de alte valori” [15]) și a art. 311 din Codul penal în vigoare al României (care prevede răspunderea pentru „falsificarea de titluri de cre-

dit sau instrumente de plată" [16]). După identificarea celor trei diferențe dintre articolele respective, N. Neagu trece la analiza elementelor constitutive ale infracțiunilor corespunzătoare. În special, în contextul examinării obiectului material al infracțiunii, sunt definite noțiunile „titluri de credit", „instrumente de plată", „cecuri", „orice alte titluri sau valori asemănătoare" și „instrument de plată electronică". Sunt stabilite caracteristicile subiectului activ și ale subiectului pasiv al infracțiunilor analizate. După examinarea noțiunilor de contrafacere și de alterare (care se referă la latura obiectivă a infracțiunilor analizate) se formulează următoarea concluzie: „În general, reglementarea infracțiunilor de fals este superioară în noul Cod penal, atât sub aspectul sistematizării incriminărilor și al corelării sancțiunilor, cât și sub aspectul aducerii unor incriminări din legile speciale în Codul penal" [14, p. 98].

F. Duvac este o autoare din România, care a publicat în 2014 un articol științific în care este analizată infracțiunea prevăzută la art. 310 din Codul penal al României (care prevede răspunderea pentru „falsificarea de monede" [16]) [17].

După ce determină locul acestei infracțiuni în sistemul infracțiunilor de fals, F. Duvac purcede la examinarea condițiilor în care se aplică art. 310 din Codul penal al României. De asemenea, sunt stabilite criteriile de delimitare a acestei infracțiuni de faptele asemănătoare. Nu în ultimul rând, infracțiunea, prevăzută la art. 310 din Codul penal al României, este analizată prin prisma dispozițiilor din Decizia-cadrul a Consiliului din 29.05.2000 privind consolidarea, prin sancțiuni penale și de altă natură, a protecției împotriva falsificării, cu ocazia introducerii monedei euro [18].

Continuăm cu autoreferatul tezei de doctor pe care autorul ucrainean I.M. Mihailov a susținut-o în 2015 [19].

În legătură cu infracțiunea prevăzută la art. 199 din Codul penal al Ucrainei, autorul propune: modificarea acestui articol, astfel încât timbrele de accize obținute ilegal sau falsificate (în locul timbrelor de accize false) să reprezinte una dintre categoriile obiectului material al infracțiunii analizate; excluderea din lista de obiecte materiale ale infracțiunii, prevăzute la art. 199 din Codul penal al Ucrainei, a elementelor holografice de securitate false, care constituie componente obligatorii ale timbrelor de accize; comasarea conceptelor „introducerea în Ucraina", „transportare", „expediere", „procurare", care reprezintă exemple de pregătire pentru punerea în circulație, etc. I. M. Mihailov examinează evoluția istorică a răspunderii penale pentru fabricarea, păstrarea, procurarea, transportarea, expedierea, introducerea în Ucraina de bani falși, de titluri de valoare de stat false, de bilete de loterie de stat false, de timbre de accize false sau de elemente holografice de securitate false în scopul punerii în circulație a acestora, ori punerea în circulație a unor asemenea falsuri. În continuare, sunt supuse analizei elementele constitutive obiective și cele subiective ale infracțiunii prevăzute la art. 199 din Codul penal al Ucrainei. Studiul se încheie cu examinarea regimului sancționator aplicabil celor care săvârșesc fabricarea, păstrarea, procurarea, transportarea, expedierea, introducerea în Ucraina de bani falși, de titluri de valoare de stat false, de bilete de loterie de stat false, de timbre de accize false sau de elemente holografice de securitate false în scopul punerii în circulație a acestora, ori punerea în circulație a unor asemenea falsuri.

Autoarea română I. M. Rusu a lansat în 2022 un studiu științific având ca obiect de cercetare infracțiunea de falsificare de valori străine, care este prevăzută de art. 316 din Codul penal al României [20].

Acest articol a avut inițial următorul conținut: „Dispoziţiile cuprinse în prezentul capitol se aplică şi în cazul când infracţiunea priveşte monede, timbre, titluri de valoare ori instrumente de plată emise în străinătate" [16]. Relativ recent, art. 316 din Codul penal al României a fost modificat prin Legea nr. 207 din 21.07.2021 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, precum și pentru dispunerea unor măsuri de transpunere a Directivei (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului [21]. În urma acestei modificări, art. 316 din Codul penal al României a dobândit un alt conținut: „Dispozițiile cuprinse în prezentul capitol se aplică și în cazul când infracțiunea privește monede, timbre, titluri de valoare ori instrumente de plată, inclusiv instrumente de plată fără numerar emise în străinătate" [16]. După o analiză a infracțiunii prevăzute la art. 316 din Codul penal al României, făcută prin prisma acestei modificări, I. M. Rusu scoate la iveală neajunsurile de care suferă articolul respectiv. În special, ne referim la: instrumentele de plată fără numerar; faptul emiterii în străinătate a valorilor pe care le falsifică făptuitorul.

Concluzii

1) ideile și concepțiile științifice de o valoare netăgăduită privind infracţiunile, ce sunt prevăzute la art. 236 CP RM, au fost valorificate de către: V. Berliba; S. Brînza; R. Cojocaru; L. Gîrla; C. Gurschi; V. Stati; Iu. Tabarcea (Republica Moldova); F. Duvac; N. Neagu; I. M. Rusu (România); V. Ivașcenko; I. M. Mihailov; I. V. Sângaivska (Ucraina); I. E. Maksimova (Rusia);

2) dintre oamenii de știință din țara noastră, numai S. Brînza și V. Stati menționează două infracțiuni prevăzute la art. 236 CP RM. Ceilalți doctrinari, care au analizat problemele de ordin juridic-penal legate de fabricarea sau punerea în circulaţie a semnelor băneşti false sau a titlurilor de valoare false, vorbesc despre o singură infracțiune prevăzută la art. 236 CP RM;

3) în literatura de specialitate din Republica Moldova, cele mai multe divergențe apar în legătură cu obiectul infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM. Mai puține controverse caracterizează viziunile referitoare la latura obiectivă a acestor infracțiuni. Cât privește celelalte elemente constitutive ale infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM, atestăm un număr foarte redus de nepotriviri de opinii;

4) L. Gîrla, Iu. Tabarcea și V. Stati (până la 2015) exprimă părerea că infracțiunile, prevăzute la art. 236 CP RM, fac parte din subgrupul infracțiunilor care sunt comise în domeniul financiar-creditar. S. Brînza și V. Stati (începând cu 2015) consideră că infracțiunile, prevăzute la art. 236 CP RM, trebuie să fie raportate la subgrupul infracțiunilor ce sunt legate de circulația semnelor bănești, a titlurilor de valoare, a cardurilor sau a altor instrumente de plată false;

5) doar în doctrina penală a Republicii Moldova este reliefată prezența produsului infracțiunilor de fabricare sau punere în circulaţie a semnelor băneşti false sau a titlurilor de valoare false. Mai precis, prezența acestui semn constitutiv al infracțiunii o confirmă: S. Brînza; L. Gîrla; V. Stati; Iu. Tabarcea. Alți oameni de știință din țara noastră nu reliefează prezența produsului infracțiunilor prevăzute la art. 236 CP RM: V. Berliba; R. Cojocaru; C. Gurschi.

Referințe:

1. BARBĂNEAGRĂ, Alexei et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu* / Sub red. lui A. Barbăneagră. Chişinău: Arc, 2003, 836 p. ISBN 9975-61-291-1.
2. BARBĂNEAGRĂ, Alexei et al. *Codul penal comentat şi adnotat*. Chişinău: Cartier, 2005, 656 p. ISBN 9975-29-338-X.
3. BRÎNZA, Serghei et al. *Drept penal. Partea specială*. Chișinău: Cartier, 2005, 804 p. ISBN 9975-79-324-X.
4. BARBĂNEAGRĂ Alexei et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu (Adnotat cu jurisprudenţa CEDO şi a instanţelor naţionale)*. Chişinău: Sarmis, 2009. 860 p. ISBN 978-9975-105-20-0.
5. ГЫРЛА, Л. Г., ТАБАРЧА, Ю. М. *Уголовное право Республики Молдова. Часть Особенная.* Том 1. Кишинэу: Cartdidact, 2010, 712 p. ISBN 978-9975-4158-1-1.
6. STATI, Vitalie. *Infracțiuni economice: Note de curs*. Chișinău: CEP USM, 2014, 530 p. ISBN 978-9975-71-520-1.
7. BRÎNZA, Serghei, STATI, Vitalie. *Tratat de drept penal. Partea Specială.* Vol. II. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015, 1300 p. ISBN 978-9975-53-470-3.
8. МАКСИМОВА, И. Е. *Изготовление или сбыт поддельных денег или ценных бумаг (фальшивомонетничество): криминологический и уголовно-правовой аспект*: автореферат дис. на соиск. учен. степ. канд. юрид. наук. Владивосток, 2005, 26 с.
9. *Уголовный кодекс Российской Федерации.* În: *Собрание законодательства Российской Федерации*, 1996, № 25.
10. ІВАЩЕНКО, В. *Міжнародні та національні питання кримінальної відповідальності за фальшивомонетництво.* În: *Вісник Академії управління МВС*, 2007, № 1, с. 98-106. ISSN 2410-3594.
11. *International Convention for the Suppression of Counterfeiting Currency. Geneva, 20 April 1929*. Disponibil: www.worldlii.org/int/other/LNTSer/1931/45.html
12. *Кримінальний кодекс України*. Disponibil: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text
13. СИНГАЇВСЬКА, І. В. *Кримінально-правова та кримінологічна характеристика фальшивомонетництва*: автореферат дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. Наук. Дніпропетровськ, 2008, 22 с.

14. NEAGU, Norel. *Falsificarea de titluri de credit sau instrumente de plată în reglementarea noului Cod penal.* În: *Dreptul*, 2012, nr. 4, pp. 90-98. ISSN 1018-0435.
15. *Codul penal al României: nr. 15 din 21.06.1968*. În: *Buletinul Oficial*, 1968, nr. 79-79 bis.
16. *Codul penal al României: nr. 286 din 17.07.2009*. În: *Monitorul Oficial al României*, 2009, nr. 510.
17. DUVAC, Florentina. *Certain considerations regarding currency counterfeiting*. În*: Criminal Law Review*, 2014, Vol. 1, Is. 1, pp. 1-3. ISSN 2248-0528.
18. *Decizia-cadrul a Consiliului din 29.05.2000 privind consolidarea, prin sancțiuni penale și de altă natură, a protecției împotriva falsificării, cu ocazia introducerii monedei euro*. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32000F0383
19. МИХАЙЛОВ І. М. *Кримінальна відповідальність за виготовлення, збут та інші незаконні дії, пов'язані зі збутом підроблених грошей, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, марок акцизного податку та голографічних захисних елементів*: автореферат дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук. Київ, 2015, 22 с.
20. RUSU, Ioana Minodora. *Forging of Foreign Values*. În: *Acta Universitatis Danubius. Juridica*, 2022, nr. 1, pp. 110-119. ISSN 2065-3891.
21. *Legea nr. 207 din 21.07.2021 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, precum și pentru dispunerea unor măsuri de transpunere a Directivei (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului*. În: *Monitorul Oficial al României*, 2021, nr. 720.

Date despre autor:
Carmen ROȘCA, doctorandă, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova.
ORCID: 0009-0000-7522-7347
E-mail: rosca.carmen04@gmail.com

Prezentat la 02.02.2024